

راهبرد توسعه همکاری های شمال - جنوب در نشست باکو/حسن بهشتی پور

نشست سه جانبه سران ایران، روسیه و جمهوری آذربایجان در حالی امروز به میزبانی باکو برگزار می شود که اهمیت این اجلاس در شرایط حساس منطقه از سه منظر قابل تحلیل است؛

آران نیوز: پروژه کریدور شمال - جنوب یکی از مهمترین محورهای مورد بحث در این نشست است. یعنی موضوعی که مسأله همکاری های روسیه، جمهوری آذربایجان، ایران و مجموعه کشورهای که در جنوب آسیا واقع شده اند را مورد توجه قرار می دهد. ایران در شرایط کنونی با جمهوری آذربایجان برای ایجاد خطوط راه آهن بین رشت و بندر آستارا در جمهوری آذربایجان به توافق رسیده است تا مبادله کالا میان دو کشور تسریع شود. خطوط ارتباطی که در نهایت با همکاری ایران، روسیه و آذربایجان می تواند مسکو و باکو را به اقیانوس هند و خلیج فارس متصل کند. باکو اعلام کرده است که صد میلیون دلار در این پروژه هزینه خواهد کرد و روسیه هم که تا یکی دو سال گذشته صرفاً از این مسأله استقبال کرده بود حالا به طور عملیاتی وارد ماجرا شده است. این همکاری سه جانبه اگر بعداً به ورود ارمنستان و گرجستان چه در سطح روابط دوجانبه با ایران و چه به صورت دسته جمعی بینجامد به شکل گیری همکاری های جدید در منطقه کمک می کند در حالی که قبلاً این موضوع امکانپذیر نبود. این در حالی است که در گذشته هم این اقدامات انجام شده اما مورد پیگیری قرار نگرفته بود. نشست سه جانبه وزرای خارجه سه کشور ایران، آذربایجان و روسیه در فروردین ماه گذشته در باکو مقدمه دیدار سران را فراهم کرد تا توافقاتی که تاکنون روی کاغذ مانده است وارد فاز عملیاتی شود.

قفقاز جنوبی برای ایران حوزه مهمی محسوب می شود زیرا دسترسی ایران به اروپا را فراهم می کند. یعنی در حالی که ایران برای حمل و نقل ریلی و زمینی تنها به ترکیه اتکا دارد، در صورت توافق با جمهوری آذربایجان، راههای ارتباطی اش به اروپا، روسیه و شرق اروپا برقرار می شود که از منظر ژئوپولیتیک و ژئواکونومیک از امتیازات زیادی برخوردار می شود. این در حالی است که تهران در مناسبات خود با ارمنستان و آذربایجان سیاست موازنه را در پیش گرفته است و این رویکرد کمک زیادی به نقش آفرینی فعالش در این بخش از منطقه می کند اما مسأله اینجاست که باکو تا زمانی که موضوع قره باغ حل نشود خیلی از همکاری سه جانبه میان ایران، ارمنستان و آذربایجان استقبال نخواهد کرد. بنابراین حضور مؤثر روسیه می تواند نقش مثبتی را برای نزدیک تر کردن این کشورها برای همکاری بیشتر فراهم کند. - نشست باکو از منظر سیاسی پیام آور صلح و دوستی است. هر نوع ناامنی در قفقاز جنوبی یعنی در ارمنستان، آذربایجان و گرجستان به زیان روسیه و ایران است و بنابراین این دو کشور کمک زیادی به حل بحران قره باغ در جهت ایجاد امنیت منطقه انجام می دهند. از طرف دیگر این نشست فرصت خوبی برای بررسی آخرین تحولات ترکیه پس از شکست کودتا در این کشور نیز به حساب می آید. زیرا قرار است یک روز بعد از نشست سران در باکو، پوتین و اردوغان در اجلاس سن پترزبورگ در روز سه شنبه هفته آینده پس از مدتها تیرگی روابط با یکدیگر، دیدار داشته باشند. همچنین رئیس جمهوری ارمنستان نیز قرار است بعد از این ملاقات به مسکو برود و با پوتین دیدار کند. مجموعه این تحولات نشان دهنده آن است که نشست باکو علاوه برآنکه راهبرد توسعه همکاری های شمال و جنوب را دنبال می کند به دنبال ایجاد صلح و ثبات در منطقه قفقاز جنوبی است.

*کارشناس مسائل بین الملل

منبع: روزنامه ایران هجدهم مرداد 95